

Lolland *skriver*

Social ulighed i danskfaget

DaDi, 7. december 2022
Peter Heller Lützen, NVL

Kompetenceudvikling af lærere i skrive­didaktik/ skriftsprog­lig opmærksomhed på tværs af fag (ikke et dansk-projekt)

5. årgang 2021-22

6. årgang 2022-23

7. årgang 2023-24

8. årgang 2024-25

Mål:

- dygtigere lærere
- fagligt løft af elever

Lollands skoler performer ikke dårligere end andre
- i ft. ses-korrigeret

Men seks af otte er under ministerielt tilsyn

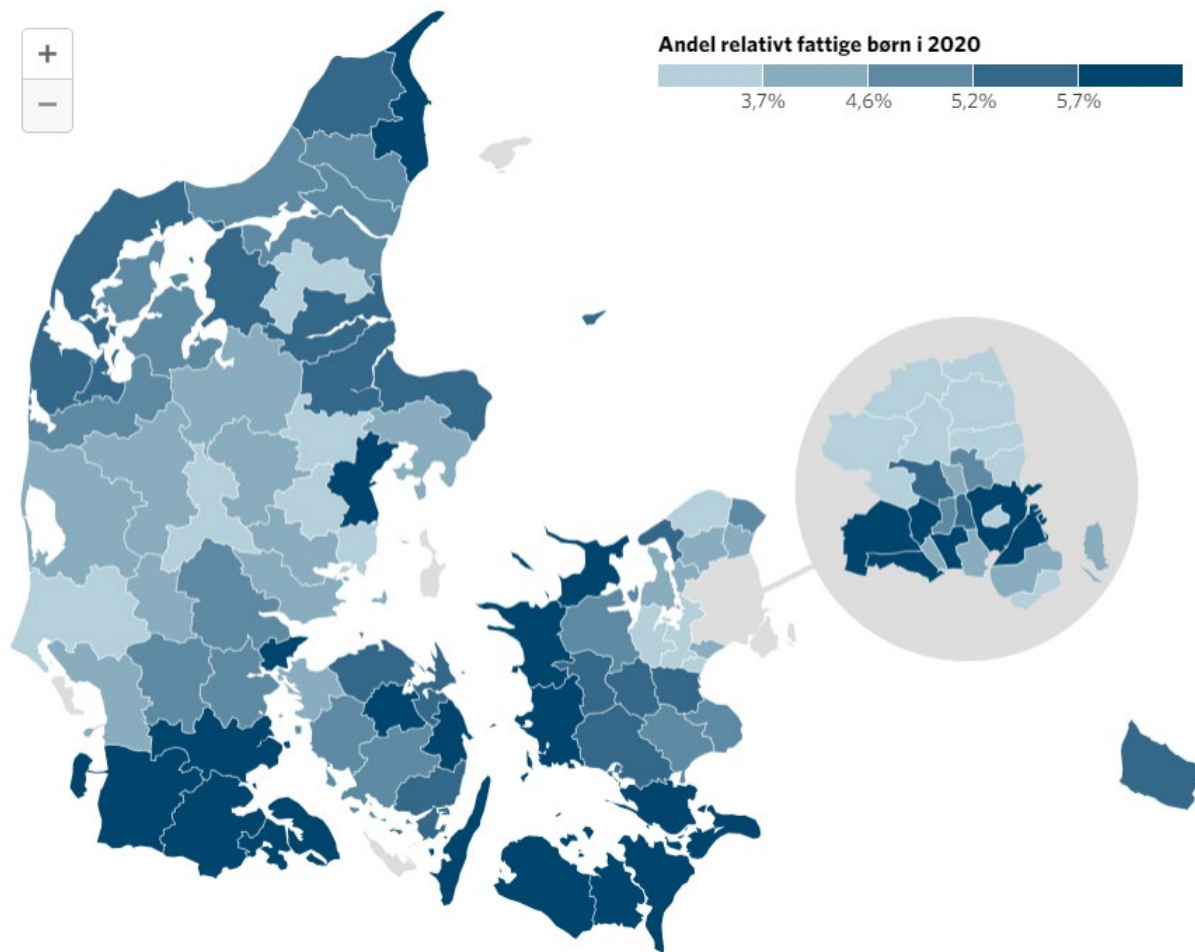
Overgang til ungdomsuddannelse er 75 % (DK's laveste)

Unge med ungdomsuddannelser fraflytter
- mens socialt udsatte voksne tilflytter

FIGUR 5

Store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom

Figuren viser, hvor stor en andel af børn under 18 år, hvis familie er under fattigdomsgrænsen.

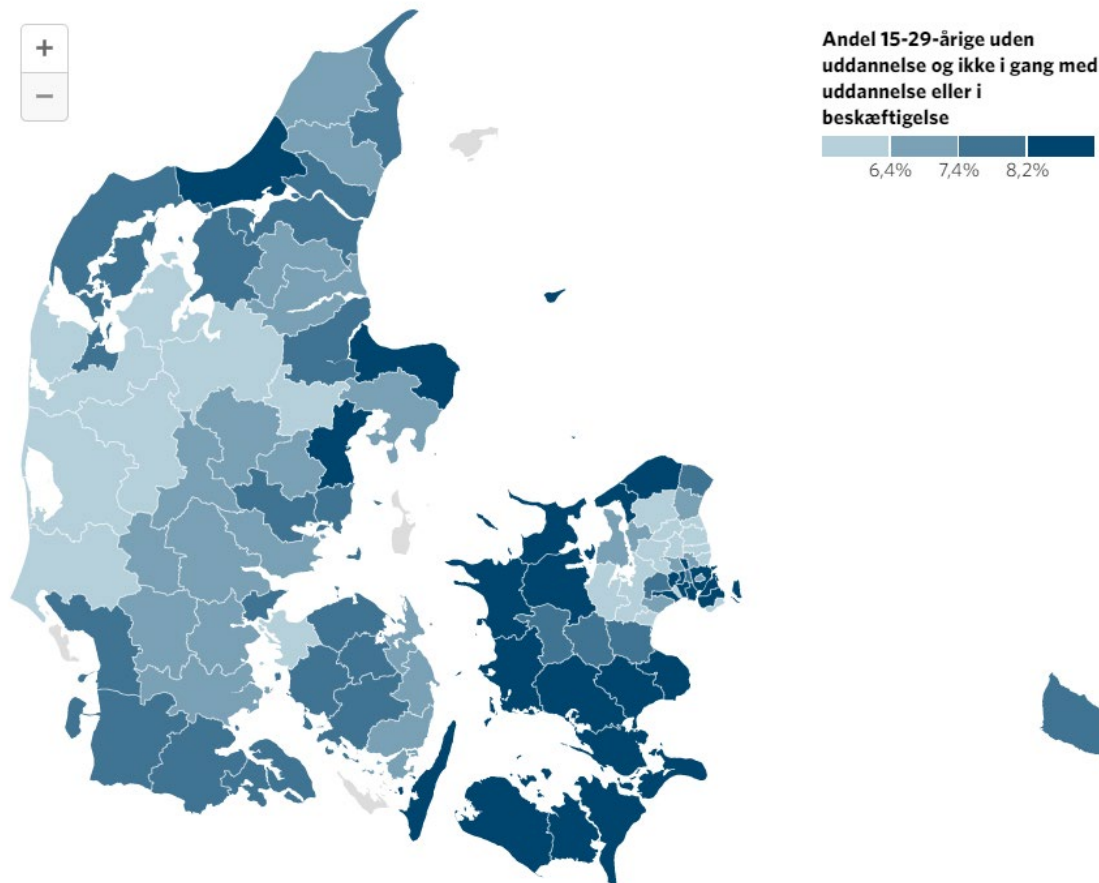
Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2021.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre. • Hent embedkode • Hent som billedfil • Hent data

FIGUR 5

Flest unge uden uddannelse er vokset op i København og Syd- og Vestsjælland

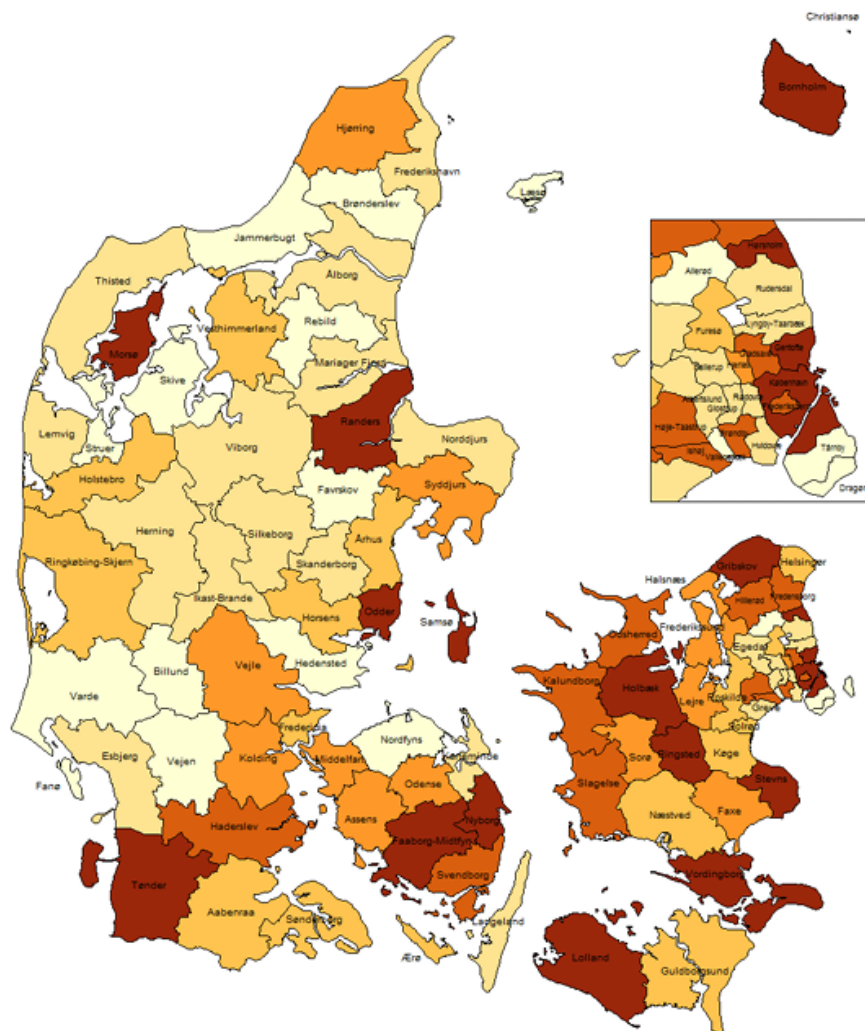
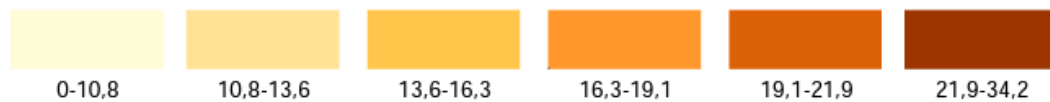
Kortet viser de 15-29-årige uden uddannelse, og som ikke er i gang med en uddannelse eller er i beskæftigelse, efter bopælskommune som 15-årige.

Anm.: Uddannelses- og beskæftigelsesaktivitet er opgjort februar 2020.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre. • Hent embedkode • Hent som billedfil • Hent data

Figur 3 Privatskoleandel 2016

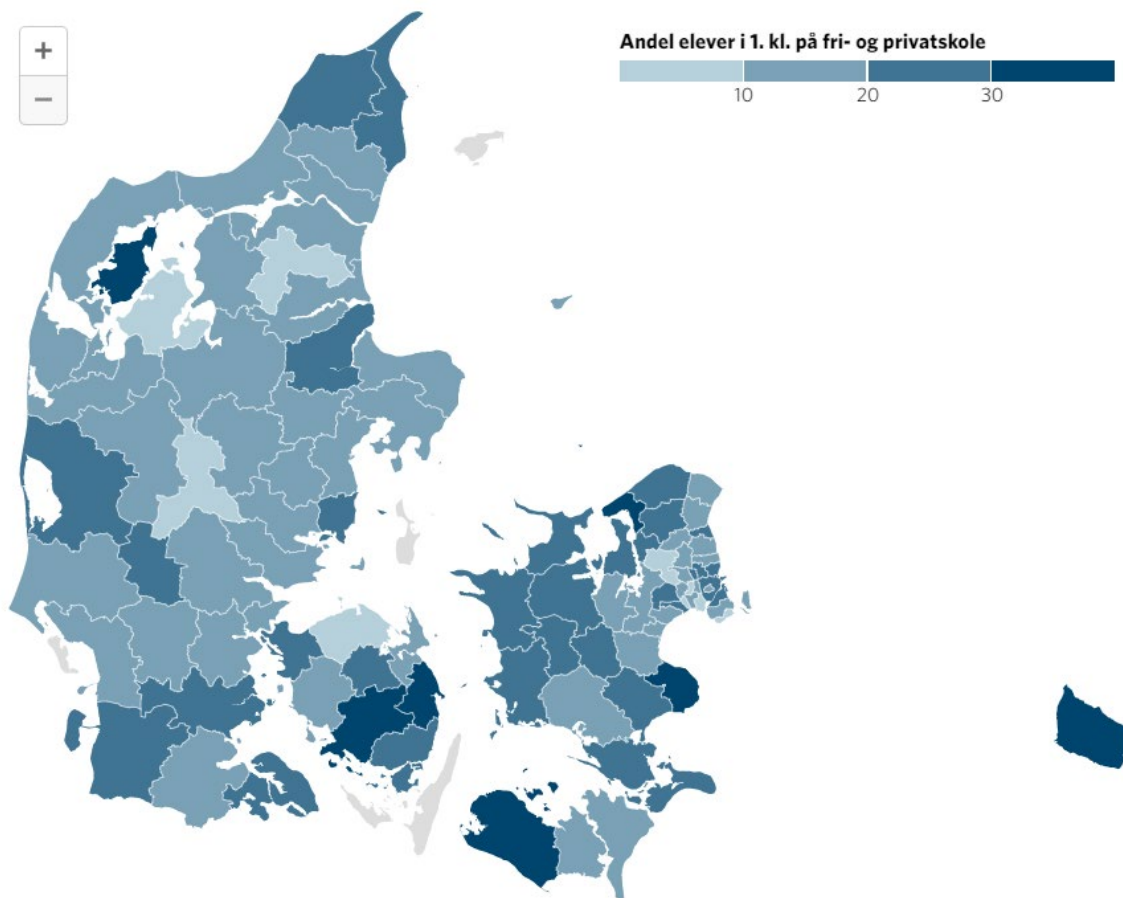

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken (tabellen UDDAKT20)

FIGUR 1

I 37 kommuner går mindst hver femte elev i 1. klasse på en fri- eller privatskole

Figuren viser, hvor stor en andel af grundskoleeleverne i hver enkelt kommune, der går i 1. klasse på fri- og privatskoler (2021).

Anm.: Småkommunerne Ærø, Langeland, Læsø, Samsø og Fanø er udeladt. Opgørelsen er pr. 1. oktober 2021. Andel elever på fri- og privatskoler er opgjort i forhold til det samlede antal elever på folkeskoler samt fri- og privatskoler.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • [Hent embedkode](#) • [Hent som billedfil](#) • [Hent data](#)

Nytårstale

Hvordan vil du starte din tale?

Udvælg 3 begivenheder, der er sket i Danmark i løbet af året!

Hvad er der sket i verden i 2021? Udvælg 2-3 begivenheder.

Hvordan har 2021 været for dig personligt?

lort lort lort lort

Hvad er dine ønsker for det nye år?

2

Nytårstale

Hvordan vil du starte din tale?

Idag står vi på årets sidste dag
aften vil jeg tale og det
sherk, år altså 2021

Udvælg 3 begivenheder, der er sket i Danmark i løbet af året!

I dette år har vi støt in
i mangel sport fx em, ol,
vm og corona og hjemmeop

Hvad er der sket i verden i 2021? Udvælg 2-3 begivenheder.

Erakson død fald
Corona

Hvordan har 2021 været for dig personligt?

Min mor er døde
Jeg har været på efterskole
Så har jeg været til tennecamp
med m. håndbold klub

Hvad er dine ønsker for det nye år?

Jeg bliver hentet af motor
cyler igen og at jeg har
tabt mig 5 kg

2

Ida Roholm
Mia Lyhne

stale

ag i 2021

Danmark i løbet af året!

Bjergeskoller,

g 2-3 begivenheder.

Nedlækner,

igt?

Lørlig fardi

Ida Roholm
Mia Lyhne

Hvad taler vi om?

- mobilitet/ mønsterbrud, retfærdighed, lighed ...

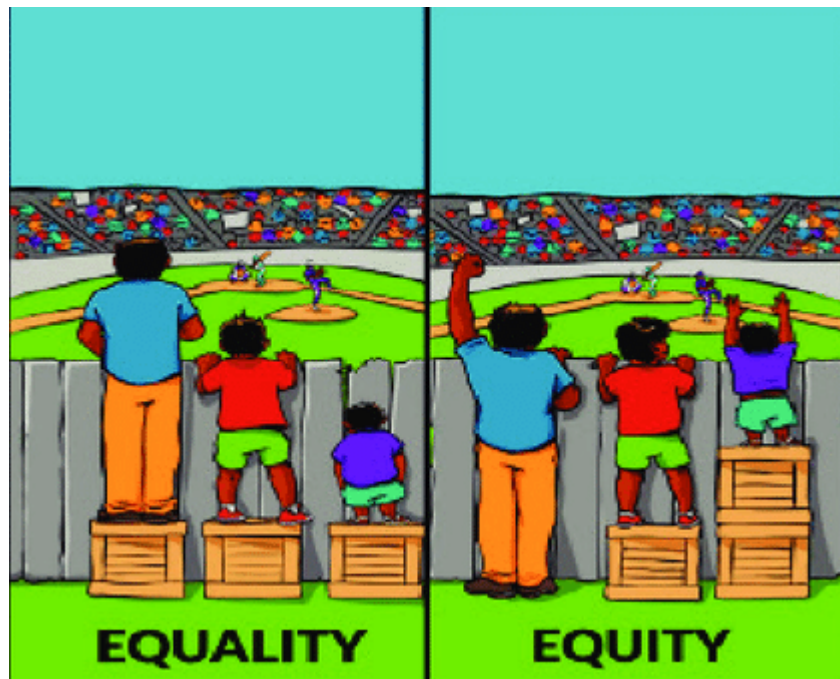
Social mobilitet:

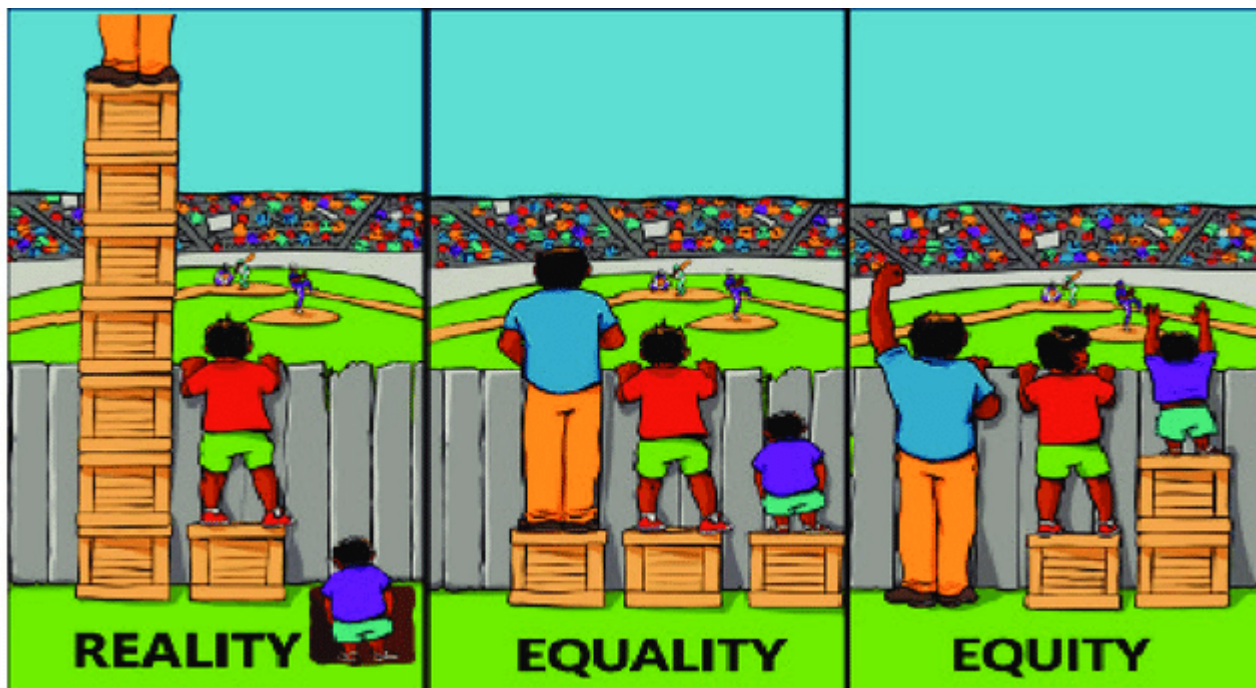
- handler måske mere om **retfærdighed** end lighed
- bygger på ide om meritokrati (Sandel 2020):
  - indsats/ ihærdighed frem for stand/ klasse
  - talent og indsats ses ikke som privilegier, men som ihærdighed/ flid
  - men dumme rige tager mere uddannelse end kloge fattige (Nielsen Arendt & Christensen 2022)
- vi har mobilitet på individ-/ generationsniveau, men ikke på samfundsniveau (bl.a. Hansen 2011)

Lighed:

- 'equality' eller 'equity'?

(Espinoza 2007, Frønes et al. 2020, Buchholz et al. 2020, Mittal et al. 2020)

De dygtigste lærere underviser elever med længst uddannede forældre
(Gensowski et al. 2020)

”Should more resources be allocated to the most able pupils in order to maximise the national economic benefit of the school system, or is it more appropriate to channel more resources to those that are in need of the most help and support? If the distribution of resources is equal for all pupils, the result will probably be increasing social differences in educational outcomes, so this is an odd issue in the question of equity.”
(Buchholtz et al. 2020)

Distributiv retfærdighed vs. procedural retfærdighed (Espinoza 2007)

Folkeskolereformens formål (2014):

- Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
  - Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
  - Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.
-
- Strider de to øverste mod hinanden?
    - equality/ equity
  - Sker overførslen af uligheden gennem 'signaler'/ kultur eller 'skills'/ færdigheder (Breinholt & Jæger 2020)

Hvis målet faktisk er lighed, ville en billig metode formentlig være at forhindre de potentielt dygtige i at blive det.

Satirisk udtrykt (Young 1958/ 1961):

Hvis alle mennesker voksede op på børnehjem, ”ville alle få lige muligheder, men det ville opnås på bekostning af, at alle ville blive gjort lige ulykkelige”.

”Overklasseforældre med dumme børn bestræbte sig til det yderste på at skjule børnenes mangler. De var gennemgående selv så sammenbidt målbevidste, at det udlignede al manglende viljekraft hos børnene. De købte børnene ind på privatskoler, hvor de aldrig kunne have fået adgang ud fra deres evner” ... ”Og når hjem og skole ved fælles bestræbelser som det meget vel lod sig gøre havde fremelsket en person, der ikke virkede iøjnefaldende ubegavet, fik forældrene ganske blidt lempet det kære barn ind i et stille hjørne i et ikke alt for krævende fag såsom jura eller veksellerervirksomhed”.

Eliten i dag er de 5 %, der ved, hvad 5% er.

Men i danskfaget? Som didaktisk udfordring?

Vores indsatser vedrører:

- Skriv mere, skriv bedre (tydelighed og stilladsering)
- Anerkend elevernes baggrund og bidrag
  - byg broer til skolens sprog
  - positiv, formativ responskultur
- Faglige succeskriterier for undervisningen
- Differentier og gør det muligt at være fagligt alderssvarende elev
- ...

Ikke-didaktiske udfordringer

Rekrutteringsmønstre

Bosættelsesmønstre – landdistrikter, ghettoer

Privatskoler – udeblevne ‘kammeratskabseffekter’

De svageste konkurrerer altid med nogen, de er underlegne

Diverse optimismer er måske urealistiske

Tanke: Sociale forholds betydning for ulighed i skoleudbytte kan næppe mindskes, men skoleudbyttes betydning for social fremtid kan ændres – ved at tilskrive skoleudbytte mindre status. Dem, der ikke kan, skal kompenseres socialt i stedet for at blive mødt med en forventning om, at de godt kan.

Breinholt, A. & Jæger, M. M. (2020) . How does cultural capital affect educational performance: Signals or skills?
<https://doi.org/10.1111/1468-4446.12711>

Buchholtz, N., Stuart, A. & Frønes, T.S. (2020): Equity, Equality and Diversity—Putting Educational Justice in the Nordic Model to a Test. In: Frønes et al. (ed.): Equity, Equality and Diversity in the Nordic Model of Education. Springer 2020.

Espinoza, O. (2007). Solving the equity-equality conceptual dilemma: a new model for analysis of the educational process. Educational Research, 49(4), 343–363. <https://doi.org/10.1080/00131880701717198>

Frønes, T.S., Pettersen, A., Radišić, J. & Buchholtz, N. (2020): Equity, Equality and Diversity in the Nordic Model of Education—Contributions from Large-Scale Studies. In: Frønes et al. (ed.): Equity, Equality and Diversity in the Nordic Model of Education. Springer 2020.

Gensowski, M., Landersø, R., Bleses, D., Dale, P., Højen, A. & Justice, L. (2020). Public and Parental Investments and Children’s Skill Formation. Rockwool Foundation 2020.

Hansen, E.J. (2011): Uddannelsessystemerne i sociologisk perspektiv, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag

Mittal, O., Nilsen, T. & Björnsson, J.K. (2020): Measuring Equity Across the Nordic Education Systems—Conceptual and Methodological Choices as Implications for Educational Policies. In: Frønes et al. (ed.): Equity, Equality and Diversity in the Nordic Model of Education. Springer 2020.

Nielsen Arendt, J. & Christensen, M.L. (2022). Public Redistribution and Intergenerational Income Dependency Study Paper No. 177. Rockwool Foundation 2022

Sandel, M.J. (2020). The Tyranny of Merit – What has become of the common good? Farrar, Straus and Giroux 2020

Young, M. (1961). Intelligensen som overklasse. (Engelsk: The Rise of Meritocracy, 1958)

21. oktober 2022 kl 05:00

Kommentar af Rasmus Ulstrup Larsen

Når man ansætter underklassen til at arbejde i ældreplejen, bliver niveauet derefter

Ny dokumentar viser endnu engang, at ældreplejen er fuld af svigt. Men problemet er hverken mangel på ressourcer, for meget bureaukrati eller for lidt frit valg. Problemet skyldes rekrutteringsgrundlaget herhjemme.

Young:

Skal man lønne ”en doven videnskabsmand højere end en flittig skraldemand, for man burde lønnes i forhold til sine bestræbelser”.

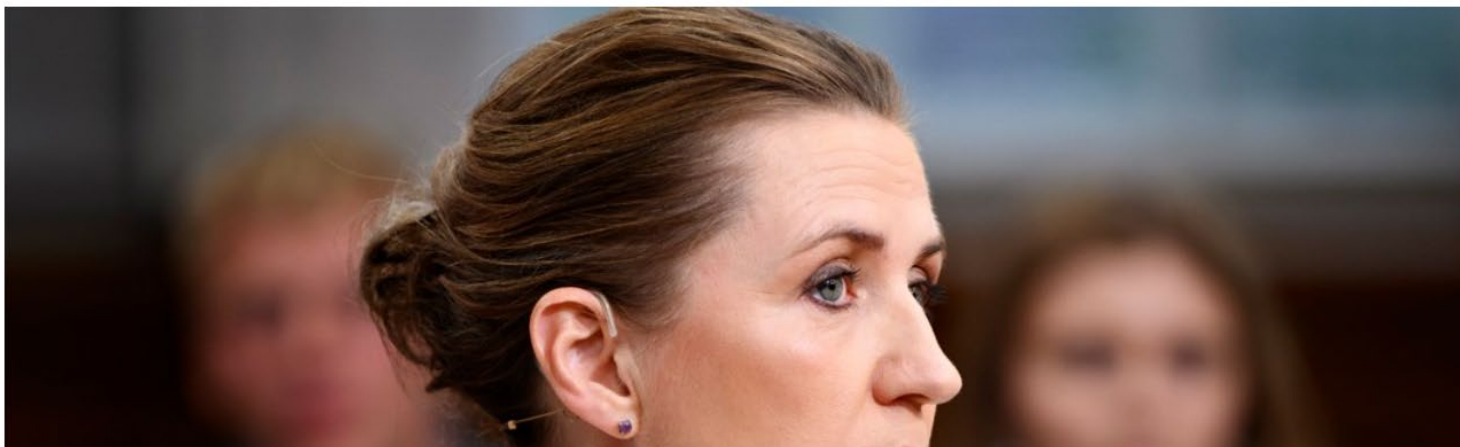
Skal man have høj løn, hvis man kan lide sit arbejde?
- indsatsen er jo større, hvis man ikke kan lide det.

12. juli 2022 kl 06:00

Kommentar af Mads Strange

Socialdemokratiets uddannelsespolitik straffer de flittige og sparker til den meritokratiske rangstige

Regeringen foreslår, at ingen uddannelser skal have en adgangskvotient på mere end ti. Det er både uigennemtænkt og uretfærdigt, skriver Mads Strange.

22. september 2022 kl 06:35

Ekspertter: Regeringen øger social ulighed med sit forslag til nyt optagelsessystem

Karaktersystemet er bedre til at fremme den sociale mobilitet i modsætning til regeringens forslag, der mest sandsynligt vil gøre det stik modsatte, siger to eksperter. Uddannelses- og forskningsminister Jesper Petersen mener, at en reformering af kvote 2 vil rydde ud i de socialt skæve kriterier.

”Hvis du spørger mig, så skulle man afskaffe kvote 2 og trække lod blandt de mest kvalificerede ansøgere. Det er et politisk ømtåleligt emne, men det vil skabe mere lighed,” siger Mads Meier Jæger.